

Силабус
навчальної дисципліни за вибором
ВБ 2.1. Виробнича практика: Догляд за хворими в терапевтичному відділенні
стаціонару

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Медичні №1 і №2
Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)	22 Охорона здоров'я, 222 Медицина, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023-2024
Назва дисципліни, код (електронна адреса на сайті ЛНМУ імені Данила Галицького)	ВБ 2.1. Виробнича практика: Догляд за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару http://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_propaedeutic_1/info/email.png
Кафедра (назва, адреса, телефон, e-mail)	кафедра пропедевтики внутрішньої медицини 79013 м. Львів, вул. Коновальця, 22 тел. +38 (032) 237-31-14, факс: +38 (032) 237-88-80 e-mail: kaf_propaedeutic_1@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри (контактний e-mail)	Дутка Роман Ярославович, доктор медичних наук, професор e-mail: romandutkaprof@gmail.com
Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)	другий
Семестр (семестр, у якому реалізується вивчення дисципліни)	IV
Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/вибіркова)	вибіркова
Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний e-mail)	Івасівка Роксоляна Степанівна, кандидат медичних наук, доцент, rivasivka91@gmail.com (відповідальна за виробничу практику) Новосад Анна Богданівна, кандидат медичних наук, доцент, novosadanna00@gmail.com Базилевич Андрій Ярославович, доктор медичних наук, професор, bazylevych_andrii@meduniv.lviv.ua
Erasmus так/ні (доступність дисципліни для студентів у рамках програми Erasmus+)	Ні
Особа, відповідальна за силабус (особа, якій слід надавати коментарі стосовно силабуса, контактний e-mail)	Івасівка Роксоляна Степанівна, кандидат медичних наук, доцент, rivasivka91@gmail.com
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість годин (практичні/самостійні)	120 (60/60)

Мова навчання	українська
Інформація про консультації	
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро... (у разі потреби)	ВП «5-а Лікарня» КНП «Львівське ТМО 2» 79013 м. Львів, вул. Коновальця, 22 тел. +38 (032) 237-31-14, факс:+38 (032) 237-88-80 e-mail: 5kmkl.uoz.lviv@ukr.net

2. Коротка анотація до курсу

<p>Загальна характеристика, короткий опис курсу, особливості, переваги</p>	<p>«Догляд за хворими» (практика) є першою клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається знайомство студента з роботою медичних закладів стаціонарного типу, перший контакт із хворими, формування морально-етичних основ подальшої професійної поведінки. Навчальна дисципліна «Догляд за хворими» передбачає вивчення гігієнічних, профілактичних та лікувальних заходів, які входять до компетенції молодшого та частково середнього медичного персоналу і застосовуються для створення комфортних умов перебування хворого у медичному закладі, сприяння якнайшвидшого одужання пацієнта, запобігання розвитку ускладнень, а також опанування найпростішими маніпуляціями надання першої медичної допомоги при невідкладних станах.</p> <p>Відповідно до Наказу №881-з від 15.03.2022 р. ЛНМУ ім. Данила Галицького «Про введення в дію навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти», проходження практики з догляду за хворими передбачено на 2-му курсі у липні місяці після закінчення IV семестру.</p> <p>Засвоєння матеріалу базується на послідовному ознайомленні з особливостями реалізації вказаного обсягу дій у роботі терапевтичного відділення лікарні.</p> <p>Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно–трансферної системи.</p> <p>Під час практики студенти виконують обов'язки молодшого медичного персоналу на базі стаціонарних відділень терапевтичного профілю обласних, міських, районних закладів охорони здоров'я.</p> <p>Студенти працюють по 4 години щоденно впродовж 14 робочих днів, у вільний від роботи час виконують самостійну роботу. В останній (п'ятнадцятий) день практики студенти складають диференційований залік після перевірки керівником практики від кафедри щоденників, оформлених згідно вимог зі зазначенням кількості балів за виконання практичних навичок та відгуком про роботу на практиці, підписаним керівником практики від закладу охорони здоров'я.</p> <p>Студент до відбуття на практику повинен отримати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інструктаж керівника практики від кафедри; • програму та щоденник практики; • скерування на практику. <p>Студент, прибувши у заклад охорони здоров'я (ЗОЗ), повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подати керівникові від бази щоденник;
---	---

- пройти інструктаж з техніки безпеки;
- уточнити план проходження практики.

Під час проходження практики студент зобов'язаний суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку ЗОЗ.

3. Мета і цілі курсу

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Догляд за хворими в умовах терапевтичного стаціонару (практика)» є опанування студентом основних прийомів професійної діяльності молодшої медичної сестри на основі глибокого знання та розуміння особливостей функціонування організму хворої людини із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

2. Основними цілями вивчення дисципліни «Догляд за хворими (практика)» є:

- засвоєння основних теоретичних знань, необхідних для організації комфортних умов перебування хворого у стаціонарі та забезпечення необхідного догляду за ним на всіх етапах лікування;
- набуття основних практичних навичок з догляду за хворими в умовах стаціонару та вмінь визначати й оцінювати загальний стан пацієнта, основні параметри його життєдіяльності та правила забезпечення життєвих потреб організму;
- формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

– **інтегральні:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

– **загальні:**

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність спілкуватися державною мовою (як усно, так і письмово) та іноземною мовами.

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активновідпочинку та ведення здорового способу життя.

– **спеціальні (фахові, предметні):**

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію (розпитування та огляду пацієнта) та аналізувати клінічні дані.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК4. Здатність до забезпечення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК5. Здатність до визначення відповідного характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів

ФК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

- ФК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- ФК14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
- ФК 16. Здатність до ведення медичної документації , в тому числі електронних форм.
- ФК 17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами.

4. Пререквізити курсу

Базові знання, необхідні студенту для успішного навчання та опанування компетентностями з дисципліни :

1. *Анатомія людини* – знання вікових, статевих, індивідуальних особливостей анатомічної будови органів людини, топографо-анатомічних взаємовідносин органів і систем.
2. *Медична біологія* – знання біологічних явищ і процесів.
3. *Медична та біологічна фізика* – вміння трактувати загальні фізичні та біофізичні закономірності, що лежать в основі функціонування організму людини, знання про базові фізико-технічні принципи функціонування медичних пристроїв.
4. *Біологічна хімія* – знання основних шляхів обміну речовин і енергії в біологічних системах в процесі життєдіяльності.
5. *Фізіологія людини* – знання щодо структурної та функціональної єдності фізіологічних систем організму людини.
6. *Мікробіологія, вірусологія та імунологія* – знання та вміння аналізувати форми взаємовідносин між мікро- та макроорганізмами. Знати будову та функції імунної системи, клітинні та молекулярні механізми імунних реакцій, їх регуляцію, генетичний контроль; види імунітету та методи оцінки імунного статусу організму.
7. Загальна гігієна та гігієна харчування: знання проблем нутріоміки, вміння оцінювати адекватність та збалансованість харчування.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
<i>Код (категорія: Зн-знання, Ум-уміння, К-комунікація, АВ – автономність та відповідальність)</i>	<i>Результати навчання визначають, що студент повинен знати, розуміти та вміти виконувати, після завершення вивчення дисципліни.</i>	<i>Символ коду програмного результату навчання у Стандарті вищої освіти</i>
Зн -1; 2; 5	Мати спеціалізовані знання про стандартні схеми опитування пацієнта	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
Ум-1; 2; 5	Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), використовуючи результати співбесіди з пацієнтом за стандартною схемою опитування хворого	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
Ум-1; 2; 5	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару)	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
Ум -1; 2; 5	Обстежувати стан органів дихання (визначати частоту дихання)	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
Ум-1; 2; 5	Обстежувати стан серцево-судинної системи (вимірювати артеріальний тиск, досліджувати пульс)	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
К -1; 2; 5	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом. Вносити інформацію про стан здоров'я	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5

	пацієнта до відповідної медичної документації	
АВ-1; 2; 5	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування та за своєчасне оцінювання загального стану здоров'я хворого	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-5
Зн-19; 20	Знати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів в умовах медичного стаціонару	ПРН-19; ПРН-20;
Зн-2; 10	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні норми; алгоритми забезпечення режиму перебування у стаціонарі при лікуванні під час проведення лікування	ПРН-2; ПРН-10
Ум-10	Мати навички щодо організації санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя	ПРН-10
Ум-10	Вміти забезпечити визначений лікарем необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання	ПРН-10
К-10; 22; 27	Знати принципи подання інформації щодо санітарно-гігієнічного стану приміщень та дотримання загальнолікарняного та лікувально-охоронного режимів керівництву структурних підрозділів лікувального закладу; використовувати лекції та співбесіди	ПРН-10; ПРН-22; ПРН-27
К-10; 27	Донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму перебування у стаціонарі, режимів праці та відпочинку при лікуванні захворювання	ПРН-10; ПРН-27
АВ-10	Нести відповідальність за своєчасне та якісне проведення заходів із забезпечення санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів терапевтичного стаціонару, пропаганди здорового способу життя	ПРН-10
АВ-10	Нести відповідальність за забезпечення умов дотримання призначеного лікарем режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання	ПРН-10
Зн-10	Знати принципи організації раціонального харчування	ПРН-10
Ум-10	Вміти забезпечити визначений лікарем режим харчування пацієнта та умови прийому їжі	ПРН-10
К-10	Донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання	ПРН-10
АВ-10	Нести відповідальність за забезпечення дотримання режиму харчування та способу прийому їжі при лікуванні захворювання	ПРН-10

Зн-1; 2; 14	Мати спеціалізовані знання про будову тіла людини, її органи та системи; алгоритм надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (зупинка серця та дихання)	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-14
Ум-14	Вміти надавати екстрену медичну допомогу при невідкладному стані – проводити непрямий масаж серця та штучне дихання	ПРН-14
К-14	Пояснити необхідність та порядок проведення лікувальних заходів екстреної медичної допомоги	ПРН-14
АВ-14	Нести відповідальність за своєчасність та якість надання екстреної медичної допомоги	ПРН-14
Зн-1; 2; 17	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій, передбачених програмою	ПРН-1; ПРН-2; ПРН-17
Ум-17	Вміти виконувати медичні маніпуляції, передбачені програмою	ПРН-17
К-17; 27	Обґрунтовано формулювати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій	ПРН-17, ПРН-27
АВ-1; 17	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій	ПРН-1, ПРН-17
Зн-10; 24	Знати профілактичні заходи щодо режиму діяльності та відпочинку, пропаганди здорового способу життя в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню	ПРН-10; ПРН-24
Ум-19	Здійснювати систему заходів первинної профілактики на підставі даних про стан здоров'я населення, що обслуговується, та про наявність впливу на нього детермінант здоров'я в умовах терапевтичного відділення, використовуючи існуючі методи в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню	ПРН-19
К-29	Вибудовувати комунікаційну стратегію в питаннях вакцинопрофілактики керованих інфекцій та згубності шкідливих звичок	ПРН-29
АВ-19	Нести відповідальність за якість проведення санітарно-просвітніх заходів	ПРН-19
Зн-22; 27	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології	ПРН-22; ПРН-27
Ум-21; 22; 27	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації	ПРН-21; ПРН-22; ПРН-27

К-21	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки	ПРН-21
АВ-21	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу	ПРН-21
АВ-24	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності	ПРН-24
АВ-24	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю	ПРН-24
АВ-24	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки та безпеки пацієнтів у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності	ПРН-24

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу *очний*

Назва навчальної дисципліни	Рік навчання/ семестр	Кількість тижнів	Кількість кредитів	Кількість годин			Форма контролю
				Всього	Практична робота	СРС	
ВБ 2.1. Виробнича практика: Догляд за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару	Другий (IV семестр)	3	4	120	60	60	Диф. залік

Самостійна робота студентів

-підготовка до практики;

-опанування практичними навичками, що входять до функціональних обов'язків молодшого медичного персоналу;

-підготовка до диференційованого заліку

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Зміст навчання	Код результату навчання
П-1	<p>Ознайомлення з Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.</p> <p>Основні принципи та організаційні засади догляду за хворими терапевтичного профілю. Структура і функції терапевтичного стаціонару. Роль і місце догляду за хворими в лікувально-діагностичному процесі, поняття про його структуру та умови проведення. Принципи фахової субординації в системі лікар–медична сестра–молодший медичний персонал. Поняття про лікувально-охоронний, санітарний та лікарняний режими терапевтичного стаціонару, роль молодшого медичного персоналу у їх забезпеченні.</p>	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-10
П-2	<p>Основні професійні обов'язки молодшого медичного персоналу в поліклінічних та стаціонарних відділеннях лікарні. Основні відділення та допоміжні підрозділи терапевтичного стаціонару.</p> <p>Загальна характеристика терапевтичного відділення, структура і функціональне призначення. Основні обов'язки молодшої медичної сестри. Пост медичної сестри та організація її роботи, оснащення поста. Організація відвідування хворих. Забезпечення санітарно-гігієнічного режиму відділення. Приготування та застосування дезінфікуючих розчинів.</p>	ПРН-10 ПРН-17

	Особливості прибирання приміщень терапевтичного відділення.	
П-3	Функції приймального відділення лікарні у прийомі і направленні хворих до профільних відділень. Прийом та реєстрація хворих. Заповнення медичної документації (журналу прийому хворих, історії хвороби, статистичної карти). Санітарно-гігієнічний режим приймального відділення, санітарно-гігієнічна обробка хворого. Транспортування хворих у профільні відділення лікарні.	ПРН-15 ПРН-17 ПРН-19 ПРН-20
П-4	Оцінка стану хворого та основних параметрів його життєдіяльності. Роль температурного гомеостазу в забезпеченні життєдіяльності організму. Методи вимірювання температури тіла. Термометри, їх будова, зберігання, дезінфекція. Методика вимірювання температури тіла ртутним термометром. Сучасні термометри - електричні, на основі рідких кристалів. Види температурних кривих. Реєстрація температури тіла і температурних кривих на температурних листках. Догляд за хворими з підвищеною температурою тіла при гарячці та остуді.	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-5 ПРН-17
П-5	Пульс, основні його властивості. Методика дослідження пульсу на променевих артеріях. Судини, доступні для пальпації. Артеріальний тиск та правила його вимірювання на плечовій артерії. Нормальні показники артеріального тиску. Перша долікарська допомога хворим при зниженні та підвищенні артеріального тиску. Основні правила визначення частоти, глибини, типу, ритму дихання.	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-5 ПРН-17
П-6	Основні правила зупинки кровотечі з артеріальних та венозних судин, накладання кровоспинного джута.	ПРН-14, ПРН-17
П-7	Лікувальне харчування. Роль лікувального харчування у структурі оздоровчого процесу. Поняття про лікувальне харчування та індивідуальні дієти. Організація лікувального харчування у терапевтичному відділенні. Оформлення порційника і його використання. Порядок роздачі їжі.	ПРН-10
П-8	Годування тяжкохворих пацієнтів із суворим постільним режимом. Ентеральний і парентеральний методи штучного введення в організм харчових продуктів. Харчування осіб похилого і старечого віку. Показання для штучного харчування хворих.	ПРН-10
П-9	Застосування основних видів лікарських засобів. Класифікація медикаментозних засобів за шляхом уведення в організм хворого. Форми лікарських засобів. Роль і обов'язки медичного персоналу при забезпеченні хворих медикаментозними засобами. Правила роздавання таблетованих та рідких медикаментозних засобів для перорального прийому. Принципи зберігання медикаментозних засобів. Закапування крапель в ніс, вуха, очі. Закладання мазей за повіки. Введення ректальних та вагінальних свічок, втирання мазей, накладання пластирів, застосування присипок.	ПРН-17
П-10	Обробка інструментарію багаторазового використання перед стерилізацією та контроль якості її виконання. Стерилізація медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації.	ПРН-17
П-11	Механізм дії на організм фізіотерапевтичних процедур. Застосування банок, гірчичників, компресів, грілки, пухиря із льодом. Основні покази та протипоказання до їх використання. Правила обробки банок, грілок, пухиря для льоду після використання. Найпростіші світлові і гідротерапевтичні процедури.	ПРН-17
П-12	Правила обробки ванн та інструментарію, який використовувався при процедурах. Особливості прибирання приміщень, в яких проводяться фізіотерапевтичні процедури. Догляд за хворими під час прийому фізіотерапевтичних процедур і надання їм необхідної долікарської допомоги у випадках розвитку ускладнень	ПРН-17 ПРН-19

П-13	Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими. Забезпечення зручного положення у ліжку, профілактика пролежнів, особиста гігієна, переміна натільної і постільної білизни, забезпечення фізіологічних випорожнень (сечо-, каловипускання). Користування підкладним судном та сечоприймачем. Способи очищення кишківника. Застосування газовивідної трубки, клізм. Види клізм, методика і техніка їх застосування, методи дезінфекції і зберігання обладнання для клізми.	ПРН-17 ПРН-24
П-14	Реанімаційні заходи та перша допомога при деяких невідкладних станах. Поняття про клінічну і біологічну смерть. Основні критерії біологічної смерті. Правила обходження з трупом. Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом "із рота в рот" і "із рота у ніс", непрямий масаж серця. Перша допомога хворим при кашлі, задишці, ядусі.	ПРН-14
П-15	Перевірка керівником практики від кафедри належно оформлених звітних документів: щоденника з практики з позитивною характеристикою загального керівника від бази практики та допуск до складання диференційованого заліку студентів, які отримали за виконання практичних навичок не менше 72 бали. Диференційований залік	

8. Верифікація результатів навчання

№ з/п	Спосіб верифікації результатів навчання (демонстрація практичної навички) (ПРН 17: Зн-17, Ум-17, К-17, АВ-17)	Критерії зарахування
1.	Вміти проводити первинний огляд та санітарну обробку хворого у приймальному відділенні	Критерії оцінювання виконання практичних навичок: <ul style="list-style-type: none"> • виконання практичної навички без помилок – 5 балів, • виконання практичної навички з окремими недоліками, виправленими самим студентом – 4 бали, • виконання практичної навички з недоліками, скоригованими викладачем- 3 бали, • не виконано практичну навичку – 0 балів
2.	Транспортувати хворих на кріслі-каталці, ношах, перекладати тяжкохворих на ліжко, користуватися функціональним ліжком та надавати зручного положення хворому	
3.	Вміти приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та проводити санітарну обробку приліжкових тумбочок та підвіконь у палаті, проводити вологе прибирання маніпуляційної	
4.	Підготувати посуд для збирання харкотиння, сечі, калу, блювотних мас і промивних вод шлунка для лабораторного дослідження, знати спосіб їхнього доправлення до лабораторії та дезінфекції посуду	
5.	Вміти проводити антропометричні дослідження: визначення зросту стоячи та сидячи, маси тіла, розрахунок індексу маси тіла	
6.	Вимірювати температуру тіла та проводити оцінку її результатів, заповнювати температурний листок	
7.	Проводити догляд за пацієнтами з гарячкою та під час критичного зниження температури	
8.	Проводити підрахунок частоти дихання, досліджувати пульс та вимірювати артеріальний тиск на плечовій та стегновій артеріях	
9.	Складати дієти при різних захворюваннях	
10.	Закапувати краплі в ніс, вуха, очі. Закладати мазі за повіки	
11.	Накладати медичні банки, гірчичники, зігрівальні та охолоджувальні компреси, застосовувати грілку та міхур з льодом	
12.	Вводити ректальні та вагінальні свічки, втирати мазі, накладати пластирі, застосовувати присипки	

13.	Проводити обробку інструментарію багаторазового використання перед стерилізацією та контроль якості її виконання	
14.	Проводити стерилізацію медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації	
15.	Проводити обробку ванн та інструментарію для проведення фізіотерапевтичних процедур	
16.	Надавати невідкладну допомогу пацієнтам при болях у серці, зомлінні, нападі серцевої астми, під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі, блювання та аспірації блювотними масами	
17.	Проводити переміну натільної та постільної білизни тяжкохворому	
18.	Вміти продемонструвати на муляжі техніку постановки очисної, сифонної, лікувальної та гіпертонічної клізм	
19.	Вміти користуватися підкладним судном та сечоприймачем, газовивідною трубкою	
20.	Проводити дезінфекцію і зберігання обладнання для клізм, газовивідної трубки	
21.	Проводити гігієнічні процедури з догляду за шкірою та слизовими оболонками (догляд за порожниною рота: зрошення, полоскання, чищення зубів; туалет очей: промивання, очні ванночки; очищення зовнішнього слухового проходу; туалет носа, очищення носових ходів)	
22.	Вміти годувати хворого, що знаходиться на ліжковому режимі, з ложки, напувальника	
23.	Проводити догляд за шкірою в разі наявності пролежнів	
24.	Продемонструвати на фантомі методику проведення реанімаційних заходів (штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця)	
Сума балів за виконання практичних навичок		<i>Максимальна кількість балів – 120 (24 x 5). Мінімальна кількість балів – 72 (24 x 3)</i>

Підсумковий контроль
Перелік питань до підсумкового контролю
(диференційованого заліку)

1. Структура та основні завдання догляду за хворими.
2. Основні правила і вимоги медичної етики і деонтології.
3. Дати визначення спеціального догляду за хворими.
4. Типи лікувально-профілактичних установ, їх структура та функції.
5. Приймальне відділення лікарні, функції.
6. Прийом, реєстрація та санітарна обробка пацієнта.
7. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів.
8. Лікувально-охоронний режим, його елементи та значення для пацієнта.
9. Режими фізичної активності.
10. Вимірювання температури тіла, реєстрація (цифрова, графічна), оцінка результатів.
11. На бланку температурного листка відмітити запропоновані викладачем показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.
12. Стадії гарячки, основні симптоми. Догляд за пацієнтами з гарячкою.
13. Спостереження за диханням (частота, глибина, ритм). Підрахунок частоти дихальних рухів, цифровий та графічний запис.

14. Термометр: будова, правила зберігання і користування, дезінфекція.
15. Пульс: техніка дослідження, властивості, цифрове та графічне зображення в температурному листку.
16. Артеріальний тиск: техніка вимірювання, оцінка, цифровий та графічний запис, порушення АТ.
17. Види та методи дезінфекції.
18. Види та методи стерилізації.
19. Організація харчування хворих в стаціонарі. Контроль за передачами з дому, зберіганням продуктів харчування.
20. Дієтичне харчування. Характеристика дієтичних столів.
21. Штучне годування: через зонд, гастростому, за допомогою харчовальної клізми, парентеральне.
22. Лікувальне харчування, основні принципи. Годування тяжкохворих.
23. Надання невідкладної долікарської допомоги при зомлінні.
24. Допомога пацієнту під час блювання.
25. Промивання шлунка, показання, протипоказання, техніка виконання.
26. Очисна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
27. Сифонна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
28. Лікувальна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
29. Олійна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
30. Метеоризм, застосування газовивідної трубки.
31. Механізм дії грілки: показання, протипоказання, техніка застосування.
32. Механізм дії, показання до призначення, техніка застосування міхура з льодом.
33. Показання, протипоказання, анатомічні ділянки, техніка постановки банок.
34. Показання, протипоказання, техніка накладання гірчичників.
35. Показання, протипоказання, види та застосування компресів.
36. Зовнішнє застосування ліків: втирання мазей, закапування крапель в ніс, вуха, очі.
37. Ентеральне введення ліків: через рот, під язик, ректальне.
38. Лабораторне дослідження харкотиння. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
39. Лабораторне дослідження сечі. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
40. Лабораторне дослідження калу. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
41. Обробка інструментарію перед стерилізацією, контроль якості передстерилізаційної обробки.
42. Стерилізація медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації.
43. Догляд за пацієнтами з гарячкою та під час критичного зниження температури.
44. Зовнішнє застосування ліків: втирання мазей, накладання пластирів, застосування присипок.
45. Збирання харкотиння для лабораторного дослідження (загального, бактеріологічного).
46. Забір сечі для загального аналізу, дослідження на цукор, амілазу.
47. Збирання сечі за методом Зимницького, Нечипоренка.
48. Забір калу для лабораторного дослідження: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, яйця гельмінтів.
49. Продемонструвати методику транспортування хворого на ношах (каталиці) та перекладання його на ліжко.
50. Продемонструвати навички користування функціональним ліжком та надання відповідних положень хворому при нападі ядухи та при зомлінні.
51. Зміна постільної та натільної білизни тяжкохворому. Правила зберігання чистої та брудної білизни в стаціонарі.
52. Продемонструвати на муляжі методику закапування крапель у вуха, ніс, очі.
53. Продемонструвати методику підготовки гумової грілки та міхура з льодом і користування ними.
54. Продемонструвати методику застосування гірчичників.
55. Продемонструвати методику годування хворого, прикутого до ліжка.
56. Приготувати необхідне обладнання для очисної клізми, продемонструвати методику її застосування на муляжі.
57. Продемонструвати на муляжі методику користування підкладним судном та сечоприймачем у хворих чоловічої та жіночої статі.
58. Підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух тяжкохворому.
59. Підготувати необхідні засоби для профілактики утворення пролежнів.
60. Продемонструвати на фантомі методику проведення реанімаційних заходів (штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця).

Загальна система оцінювання	<i>Оцінка за практику складається зі суми балів за виконання студентом практичних навичок та диференційований залік (60%/40%) за 200-бальною шкалою</i>	
Шкали оцінювання	<i>Традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS</i>	
Умови допуску до підсумкового контролю	<p><i>До підсумкового контролю (диференційного заліку) з догляду за хворими у терапевтичному відділенні стаціонару допускаються студенти, які:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>виконали програму практики,</i> • <i>мають належно оформлені звітні документи:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>щоденник з практики (додаток 1),</i> – <i>позитивну характеристику загального керівника від бази практики (додаток 2);</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>отримали за виконання практичних навичок не менше, ніж 72 бали.</i> 	
Вид підсумкового контролю	<i>Диференційований залік</i>	<p><i>Критерії зарахування:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>максимальна кількість балів – 80,</i> • <i>мінімальна кількість балів – 50.</i>

Критерії оцінювання диференційованого заліку

<i>Диференційований залік</i>	<i>Підсумковий контроль у формі диференційованого заліку проводиться в останній день практики. Залікові тестові завдання та ситуаційні задачі підготовлені на основі методичних рекомендацій «Алгоритми практичних навичок», розміщених на веб-сторінці кафедри та навчальній платформі MISA.</i>	<p><i>Критерії зарахування:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал;</i> • <i>правильна відповідь на ситуаційну задачу – 10 балів.</i>
-------------------------------	---	--

Оцінка за практику складається зі:

- суми балів за виконання студентом практичних навичок, які перевіряються безпосереднім керівником від бази практики (*максимум 120 балів – мінімум 72 бали*),
- балів за підсумковий контроль, що виставляються при проведенні диференційованого заліку (*максимум 80 балів – мінімум 50 балів*).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали студентів ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Таблиця 1

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Бали з практики для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями:

Таблиця 2

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5 «відмінно»
Від 140 до 169 балів	4 «добре»
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3 «задовільно»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2 «незадовільно»

9. Політика курсу

Політика навчальної дисципліни «Догляд за хворими в умовах терапевтичного відділення стаціонару» ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Студентам пояснюються цінність набуття нових знань, академічні норми, яких необхідно дотримуватися, чому вони важливі, що таке академічна доброчесність, які її цінності та функції, як студенти своїми діями можуть долучитися до її розбудови.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття;
- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв);
- самостійне виконання індивідуальних завдань.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку клінічної бази кафедри, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладу охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

10. Література

Обов'язкова

1. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
2. Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.І. Догляд за хворими (практика): підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації.– Вид 3-тє, випр. – К.: Медицина, 2015. — 488 с.
3. Нетяженко В.З., Щупіпенко І.М., Дідківська Л.А. Догляд за хворими (загальний і спеціальний з основами медсестринської техніки): підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. – К.: Здоров'я, 2013. - 591 с.
4. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г. та ін.. (всього 10 авт.)(за ред. проф. О.Г. Яворського). – Київ: Медицина, 2013 р. – 522 с. із 4-ма дисками.
5. Наказ МОЗ України від 15.01.2014 №34 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
6. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 №460 "Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій".
7. Наказ МОЗ України від 22.05.2013 №410 "Про затвердження форм облікової документації та звітності стосовно реєстрації випадків контакту осіб з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, забрудненими ними інструментарієм, обладнанням чи предметами, проведення постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції та інструкцій щодо їх заповнення".
8. Наказ МОЗ України від 21.01.2013 №41 "Про організацію паліативної допомоги в Україні".
9. Наказ МОЗ України від 17.02.2013 №32 "Про реалізацію положень Закону України "Про екстрену медичну допомогу".
10. Шегедин М.Б., Шуляр І.А., Подносова Л.М., Дацко Л.П., Шавала О.Т. Медсестринство в терапії. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2006 – 187 с.

11. Медсестринство у внутрішній медицині: навч. посібник / М.Б. Шегедин, І.А. Шуляр, Л.М. Подносова, Л.П. Дацко, О.Т. Шавала. – К.: Медицина, 2009. – 176 с.
12. Громадське здоров'я і громадське медсестринство: підручник / Є.Я. Склярів, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішко та ін.; За редакцією професора Є.Я. Скляріва, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішка. – 2-е перероб. та доп. видання. – К.: Медицина, 2008. – 224 с. (спільно з ЛНМУ ім. Данила Галицького).
13. Основи медсестринства: Підручник для мед. ВНЗ I—III рів. акред. — 2-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОЗ / Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. — К., 2013. — 792 с., тв. пал. (ст. 5 пр.).

Додаткова

1. **Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка:** навч. посібник / Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. – 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2017. – 600 с.
2. Curriculum in Palliative Care for Undergraduate Medical Education : Recommendations of the European Association for Palliative Care [Electronic resource] / Milano, EAPC, 2007.–24р.-Accessmode: <http://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=VmnUSgQm5PQ%3D>.
3. EAPC Atlas of Palliative Care in Europe [Electronic resource]/ [C. Centeno, D. Clark, T. Lynch et al.] – Houston : IAPHC Press, 2007. – 340 p. – Access mode: <http://www.eapc-taskforce-development.eu/documents/taskforce/ATLAS-EAPC-2007.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Методичні рекомендації «Алгоритми практичних навичок з дисципліни «Виробнича практика: догляд за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару» /уклад.: Р.С. Івасівка, А.Б.Новосад, Ю.В.Ющик].–2023.–66 с.
2. Яворський О.Г. DVD-фільм «Огляд хворого. Основи мед сестринської справи» (у 2-х частинах) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
3. Наказ МОЗ України № 110 від 14.02.2012 Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування [електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://medsoft.ucoz.ua>.
4. Наказ МОЗ України № 223 від 22.10.1993 Про збір, знезараження та здачу використаних медичних виробів одноразового застосування із пластичних мас [електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://medsoft.ucoz.ua>.
5. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги [Електронний ресурс] / Закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI. – Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3611-17>
6. Про затвердження Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року [Електронний ресурс] / Закон України від 23.12.2009 р. № 1794-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1794-17>
7. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації паліативної медичної допомоги при хронічному больовому синдромі [Електронний ресурс] / Наказ МОЗ України від 25.04.2012 № 311. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20120425_311.html

Інтернет-ресурси:

З тем «Загальний огляд хворого»

- <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
- <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>

З питань етико-деонтологічних аспектів роботи медичного працівника:

- http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_13.pdf
- http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
- http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Зразок «Щоденника проходження практики з догляду за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару» (додаток I).
3. Яворський О. Г. Навчальний DVD-фільм «Догляд за хворими. Основи медсестринської

справи».

4. Методичні рекомендації «Алгоритми практичних навичок з дисципліни «Виробнича практика: догляд за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару» /[уклад.: Р.С. Івасівка, А.Б., Ю.В.Ющик].–2023.–66 с.

5. Методичні рекомендації з догляду за хворими терапевтичного профілю (практика) для студентів II курсу медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації./ Дроник І.С., Ющик Л.В., Гайдук А.Б. // Методичні рекомендації за ред. проф. Яворського О.Г.– Львів, 2009. – 30 с.

6. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль.

7. Методичне забезпечення проведення підсумкового контролю:

- тестові завдання з однією правильною відповіддю та завдання розширеного вибору;
- ситуаційні завдання з моделювання дій медичної сестри в конкретних клінічних ситуаціях.

8. Фантом для проведення реанімаційних заходів.

12. Додаткова інформація

Підведення підсумків практики здійснюється при наявності всіх звітних документів, передбачених програмою з практики, і характеристики виробничої діяльності студента під час практики, підписаної безпосереднім і загальним керівником від бази практики (додатки 1 і 2).

Виконання практичних навичок щоденно перевіряє безпосередній керівник практики від бази та візує їх виконання у щоденнику практики студента. Керівник практики від Університету систематично здійснює контроль ведення щоденників студентами.

Підсумковий контроль у формі диференційованого заліку проводиться в останній день практики. Залікові тестові завдання підготовлені на основі методичних рекомендацій «Алгоритми практичних навичок».

Оцінка за практику заноситься керівником від Університету до залікової книжки студента і заліково-екзаменаційної відомості, враховується при розгляді питань про призначення стипендії нарівні з оцінками за іспити та інші диференційовані заліки.

Студенти, які не виконали програму практики без поважних причин, отримали незадовільну оцінку за практику і не ліквідували академічну заборгованість до початку наступного семестру, відраховуються з Університету.

Підсумки практики щорічно заслуховуються і обговорюються відповідними кафедрами, профільними методичними комісіями, Вченими радами факультетів та Університету.

Додаток 1

Щоденник виробничої практики

"Догляд за хворими в терапевтичному відділенні стаціонару"

Прізвище, ім'я, по батькові студента _____

Факультет: медичний № Курс _____ Група _____

База практики _____

Львів–20__ р.

Студент _____

(прізвище, ім'я та по-батькові)

проходить виробничу практику з догляду за хворими у терапевтичному відділенні стаціонару в обсязі обов'язків молодшого медичного персоналу на базі

_____ (назва лікувального закладу)

у _____

(місто, область)

Терміни практики: з ____ . ____ до ____ . ____ 20__ р.

Керівник виробничої практики від кафедри

_____ (посада, ПІП, підпис)

Керівник практики від лікувального закладу _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

Безпосередній керівник практики від лікувального закладу _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

Студент прибув " __ " _____ 20 __ р. вибув " __ " _____ 20 __ р.

Підпис відповідальної особи _____

М.П.

Додаток 2

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Від закладу охорони здоров'я

Від університету

Укладачі силабуса:

к.мед.н., доц. Івасівка Р.С.,

к.мед.н., доц. Ющик Л.В.